

Translations proofread by EDPB Members.

This language version has not yet been proofread.

Često postavljana pitanja o presudi Suda Europske unije u predmetu C-311/18 – *Data Protection Commissioner protiv Facebook Ireland Ltd i Maximilliana Schremsa*

Doneseno 17. srpnja 2020.

Cilj je ovoga dokumenta dati odgovore na neka često postavljana pitanja koja su zaprimila nadzorna tijela za zaštitu podataka te će se razvijati i dopunjavati, uz dodatnu analizu, budući da Europski odbor za zaštitu podataka nastavlja analizirati i procjenjivati presudu Suda Europske unije („Sud”).

Presuda C-311/18 dostupna je [ovdje](#), a priopćenje Suda za medije dostupno je [ovdje](#).

1) Kako je Sud odlučio u svojoj presudi?

- ➔ Sud je u svojoj presudi ispitao valjanost Odluke Europske komisije 2010/87/EU o standardnim ugovornim klauzulama („SCC”) i smatra ju valjanom. Pri tom se valjanost te odluke ne dovodi u pitanje samo zbog činjenice da standardne klauzule o zaštiti podataka u toj odluci, s obzirom na njihovu ugovornu prirodu, ne obvezuju tijela trećih zemalja u koje se mogu prenositi podatci.

Međutim, Sud je dodao da ta valjanost ovisi o tome uključuje li Odluka 2010/87/EZ učinkovite mehanizme koji u praksi omogućuju da se osigura razina zaštite koja je u načelu istovjetna onoj koja se unutar EU-a jamči Općom uredbom o zaštiti podataka i da se obustave ili zabrane prijenosi osobnih podataka sukladno takvim klauzulama u slučaju kršenja tih klauzula ili nemogućnosti njihova poštivanja.

U tom smislu, Sud posebno ističe da Odluka 2010/87/EZ nameće obvezu izvozniku podataka i primatelju podataka („uvozniku podataka”) da provjere, prije svakog prijenosa, i uzimajući u obzir okolnosti tog prijenosa, poštuje li se ta razina zaštite u predmetnoj trećoj zemlji te da Odluka 2010/87/EZ zahtijeva da uvoznik podataka obavijesti izvoznika podataka o svakoj nemogućnosti postupanja u skladu sa standardnim klauzulama o zaštiti podataka i, ako je potrebno, s dodatnim

mjerama uz one koje su ponuđene u tim klauzulama, pri čemu je tada, zauzvrat, izvoznik podataka obavezan obustaviti prijenos podataka i/ili raskinuti ugovor s uvoznikom podataka.

- ➔ Sud je ispitao i valjanost Odluke o sustavu zaštite privatnosti (Odluka 2016/1250 o primjerenosti zaštite u okviru europsko-američkog sustava zaštite privatnosti) budući da su se između EU-a i Sjedinjenih Država („SAD”) odvijali prijenosi podataka koji su bili predmetom u kontekstu nacionalnog spora koji je doveo do zahtjeva za prethodnu odluku.

Sud smatra da su zahtjevi domaćih zakona SAD-a, a naročito određenih programa kojima se javnim tijelima SAD-a omogućava, u svrhe nacionalne sigurnosti, pristup osobnim podacima koji se prenose iz EU-a u SAD, imali za posljedicu ograničenja zaštite osobnih podataka koja nisu propisana na način koji ispunjava zahtjeve koji su u načelu istovjetni onima koje zahtijevaju zakoni EU-a¹, te da to zakonodavstvo ne daje ispitanicima prava koja su sudski utuživa protiv tijela SAD-a.

Kao posljedica takvog stupnja uplitanja u temeljna prava osoba čiji se podatci prenose u tu treću zemlju, Sud je proglasio Odluku o sustavu zaštite privatnosti nevaljanom.

2) Osim na sustav zaštite privatnosti, utječe li presuda Suda na ostale instrumente prijenosa podataka?

- ➔ Općenito, prag koji je odredio Sud za treće zemlje također se primjenjuje na sve zaštitne mjere iz članka 46. Opće uredbe o zaštiti podataka koje se koriste za prijenos podataka iz EGP-a u bilo koju treću zemlju. Propisi SAD-a na koje upućuje Sud (tj. članak 702. Zakona o nadzoru stranih obavještajnih službi (Foreign Intelligence Surveillance Act, FISA) i Izvršni nalog („EO”) 12333) primjenjuju se na svaki prijenos u SAD putem elektroničkih sredstava koji potpada u područje primjene tih propisa, bez obzira na instrument prijenosa koji je korišten za prijenos².

3) Postoji li razdoblje počeka u kojem mogu nastaviti prijenos podataka u SAD bez procjene mojeg pravnog temelja za taj prijenos?

- ➔ Ne, Sud je proglasio nevaljanom Odluku o sustavu zaštite privatnosti bez zadržavanja njezinih učinaka, jer propisi SAD-a koje je Sud ocjenjivao ne pružaju razinu zaštite koja je u načelu istovjetna onoj u EU-u. Ova ocjena se mora uzeti u obzir kod svakog prijenosa podataka u SAD.

4) Prenosili smo podatke uvozniku podataka u SAD-u koji poštuje Sustav zaštite privatnosti, što sada trebamo sada učiniti?

- ➔ Prijenosi podataka na temelju tog pravnog okvira su nezakoniti. Ako želite nastaviti prenositi podatke u SAD, trebate provjeriti možete li to učiniti sukladno uvjetima propisanim u nastavku.

5) Koristim standardne ugovorne klauzule s uvoznikom podataka u SAD, što trebam učiniti?

¹ Sud naglašava da određeni programi nadzora, koji omogućuju javnim tijelima SAD-a da u svrhe nacionalne sigurnosti pristupe osobnim podacima koji se prenose iz EU-a u SAD, ne propisuju nikakva ograničenja ovlasti danih tijelima SAD-a ni postojanje jamstava za moguće ciljane osobe koje nisu iz SAD-a.

² Članak 702. Zakona o nadzoru stranih obavještajnih službi mjerodavan je za sve „pružatelje usluga elektroničke komunikacije” (vidjeti definiciju u Kodeksu SAD-a br. 50 u članku 1881. stavku (b) točki 4.), dok se Izvršnim nalogom 12 333 organizira elektronički nadzor, koji je definiran kao „uvid u nejavnu komunikaciju elektroničkim sredstvima bez privole osobe koja je jedna od strana elektroničke komunikacije ili, u slučaju ne-elektroničke komunikacije, bez privole osobe koja je vidljivo prisutna na mjestu komunikacije, ali bez korištenja radijske opreme za traženje smjera samo u svrhu određivanja lokacije predajnika” (3.4.; b)).

- Sud je odlučio da propisi SAD-a (tj. članak 702. Zakona o nadzoru stranih obavještajnih službi i Izvršni nalog („EO”) 12333) ne osiguravaju u načelu istovjetnu razinu zaštite.

Vaša mogućnost ili nemogućnost prijenosa osobnih podataka na temelju standardnih ugovornih klauzula ovisit će o rezultatu vaše ocjene, pri čemu ćete uzeti u obzir okolnosti prijenosa i dodatne mjere koje biste mogli uvesti. Dodatne mjere zajedno sa standardnim ugovornim klauzulama, nakon analize okolnosti pojedinačnih slučajeva u kojima se odvija prijenos podataka, morale bi osigurati da propisi SAD-a ne narušavaju primjerenu razinu zaštite koju one jamče.

Ako zaključite da, uzimajući u obzir okolnosti prijenosa i moguće dodatne mjere, ne bi bile osigurane primjerene zaštitne mjere, dužni ste obustaviti prijenos podataka ili prestati prenositi podatke. Međutim, ako namjeravate nastaviti prijenos podataka unatoč ovom zaključku, morate obavijestiti nadležno nadzorno tijelo³.

6) Koristim obvezujuća korporativna pravila („BCR-ovi”) s pravnom osobom u SAD-u, što trebam učiniti?

- S obzirom na presudu Suda, kojom je Sustav za zaštitu privatnosti proglašen nevaljanim zbog stupnja uplitanja, koje su stvorili propisi SAD-a, u temeljna prava osoba čiji se podatci prenose u tu treću zemlju, i na činjenicu da je Sustav zaštite privatnosti također stvoren da bi pružao jamstva za podatke koji se prenose na temelju drugih instrumenata kao što su obvezujuća korporativna pravila, ocjena Suda je mjerodavna i u kontekstu obvezujućih korporativnih pravila, budući da će propisi SAD-a imati prednost nad ovim instrumentom.

Vaša mogućnost ili nemogućnost prijenosa osobnih podataka na temelju obvezujućih korporativnih pravila ovisit će o rezultatu vaše ocjene, pri čemu ćete uzeti u obzir okolnosti prijenosa i dodatne mjere koje možete uvesti. Ove dodatne mjere zajedno s obvezujućim korporativnim pravilima, nakon analize okolnosti u kojima se odvija prijenos u pojedinačnim slučajevima, morale bi osigurati da propisi SAD-a ne narušavaju primjerenu razinu zaštite koju ona jamče.

Ako zaključite da, uzimajući u obzir okolnosti prijenosa i moguće dodatne mjere, ne bi bile osigurane primjerene zaštitne mjere, dužni ste obustaviti prijenos podataka ili prestati prenositi podatke. Međutim, ako namjeravate nastaviti prijenos podataka unatoč ovom zaključku, morate obavijestiti nadležno nadzorno tijelo⁴.

7) Što je s drugim instrumentima za prijenos iz članka 46. Opće uredbe o zaštiti podataka?

- Osim standardnih ugovornih klauzula i obvezujućih korporativnih pravila, Europski odbor za zaštitu podataka će ocjenjivati posljedice presude na druge instrumente za prijenos. Presuda pojašnjava da je standard za primjerene zaštitne mjere u članku 46. Opće uredbe o zaštiti podataka onaj koji je „u načelu jednakovrijedan”.

³ Vidjeti naročito uvodnu izjavu 145. presude Suda, i članak 4. stavak (g) odluke Komisije 2010/87/EU, kao i članak 5. stavak (a) Odluke Komisije 2001/497/EZ i Prilog, Skup II. (c) Odluci Komisije 2004/915/EZ.

⁴ Vidjeti naročito uvodnu izjavu 145. presude Suda i članak 4. stavak (g) Odluke Komisije 2010/87/EU. Vidjeti također članak 6.3 WP256 rev.01 (Radna skupina iz članka 29., Radni dokument kojim se uvodi tablica s elementima i načelima koji moraju biti sadržani u obvezujućim korporativnim pravilima, koje je potvrdio Europski odbor za zaštitu podataka, http://ec.europa.eu/newsroom/article29/item-detail.cfm?item_id=614109), i članak 6.3. dokumenta WP257 rev.01 (Radna skupina iz članka 29., Radni dokument kojim se uvodi tablica s elementima i načelima koji moraju biti sadržani u obvezujućim korporativnim pravilima izvršitelja obrade, koje je potvrdio Europski odbor za zaštitu podataka, http://ec.europa.eu/newsroom/article29/item-detail.cfm?item_id=614110).

Kako je naglasio Sud, potrebno je uzeti u obzir da se članak 46. nalazi u Poglavlju V. Opće uredbe o zaštiti podataka te, sukladno tomu, mora se čitati u smislu članka 44. Opće uredbe o zaštiti podataka koji propisuje da „sve odredbe iz ovog poglavlja primjenjuju se kako bi se osiguralo da se ne ugrozi razina zaštite pojedinaca zajamčena ovom Uredbom”.

8) Mogu li se za prijenos podataka u SAD osloniti na jedno od odstupanja iz članka 49. Opće uredbe o zaštiti podataka?

- I dalje je moguće prenositi podatke iz Europskog gospodarskog prostora u SAD na temelju odstupanja predviđenih u članku 49. Opće uredbe o zaštiti podataka, pod uvjetom da se primjenjuju uvjeti određeni u tom članku. Europski odbor za zaštitu podataka upućuje na svoje smjernice o toj odredbi⁵.

Naročito treba podsjetiti da ako je temelj prijenosa privola ispitanika, ona mora biti:

-) izričita,
-) specifična za određeni prijenos podataka ili skup prijenosa podataka (što znači da izvoznik mora svakako pribaviti posebnu privolu prije nego što prijenos započne, čak i ako to čini nakon prikupljanja podataka), i
-) utemeljena na informacijama, naročito o mogućim rizicima prijenosa podataka (što znači da ispitanik mora biti obaviješten i o posebnim rizicima koji proizlaze iz činjenice da će njegovi podatci biti preneseni u državu koja ne pruža primjerenu zaštitu i da se ne primjenjuju odgovarajuće zaštitne mjere kojima bi se osigurala zaštita podataka).

U pogledu prijenosa podataka potrebnih za izvršavanje ugovora između ispitanika i voditelja obrade, treba imati na umu da se osobni podatci mogu prenositi samo ako je prijenos povremen. Za svaki bi pojedinačni slučaj trebalo utvrditi jesu li prijenosi podataka „povremeni” ili ne. U svakom slučaju, moguće je osloniti se na to odstupanje ako je prijenos objektivno potreban za izvršavanje ugovora.

U odnosu na prijenose potrebne zbog važnih razloga od javnog interesa (koji moraju biti potvrđeni u zakonima EU-a ili države članice⁶), Europski odbor za zaštitu podataka podsjeća da je bitan uvjet za primjenjivost ovog odstupanja nalaženje važnog javnog interesa, a ne priroda organizacije, te da iako ovo odstupanje nije ograničeno na „povremene” prijenose podataka, to ne znači da se prijenosi podataka na temelju odstupanja zbog važnog javnog interesa mogu odvijati u velikom opsegu i na sustavan način. Umjesto toga, potrebno je poštovati opće načelo prema kojem odstupanja navedena u članku 49. Opće uredbe o zaštiti podataka ne bi trebala postati „pravilo” u praksi, već trebaju biti ograničena na specifične situacije, a svaki izvoznik podataka treba osigurati da prijenos zadovoljava strogo ispitivanje nužnosti.

9) Mogu li nastaviti koristiti standardne ugovorne klauzule ili obvezujuća korporativna pravila za prijenos podataka u neku od trećih zemalja koja nije SAD?

- Sud je naveo da se standardne ugovorne klauzule u pravilu i dalje mogu koristiti za prijenos podataka u treću zemlju, međutim prag koji je Sud odredio za prijenose u SAD primjenjuje se na sve treće zemlje. To vrijedi i za obvezujuća korporativna pravila.

Sud je istaknuo da izvoznik podataka i uvoznik podataka imaju odgovornost procijeniti poštuje li se u predmetnoj trećoj zemlji razina zaštite tražena propisima EU-a kako bi utvrdili mogu li se u praksi poštovati jamstva dana standardnim ugovornim klauzulama ili obvezujućim korporativnim pravilima. Ako to nije slučaj, trebete procijeniti možete li pružiti dodatne mjere da bi se osigurala razina zaštite koja je u načelu istovjetna onoj koja se pruža u EGP-u i narušavaju li propisi treće zemlje te dodatne mjere tako da sprječavaju njihovu učinkovitost.

⁵ Vidjeti Smjernice EDPB-a 2/2018 o odstupanjima iz članka 49. Uredbe 2016/679, donesene 25. svibnja 2018., https://edpb.europa.eu/sites/edpb/files/files/file1/edpb_guidelines_2_2018_derogations_hr.pdf, str. 3.

⁶ Upućivanja na „države članice” treba tumačiti kao upućivanja na „države članice EGP-a”.

Možete se obratiti svojem uvozniku podataka da biste provjerili propise njegove zemlje i surađivali u svrhu njihove procjene. Ako vi ili uvoznik podataka u treću zemlju utvrdite da podatci koji se prenose prema standardnim ugovornim klauzulama ili obvezujućim korporativnim pravilima nemaju razinu zaštite koja je u načelu istovjetna onoj koja se jamči unutar EGP-a, trebate trenutačno obustaviti prijenose. U slučaju da to ne učinite, morate obavijestiti svoje nadležno nadzorno tijelo⁷.

- ➔ Iako je, kako je istaknuo Sud, prvenstvena odgovornost izvoznika podataka i uvoznika podataka da sami ocijene omogućava li zakonodavstvo treće zemlje u koju se izvoze podatci uvozniku podataka da poštuje standardne klauzule o zaštiti podataka ili obvezujuća korporativna pravila, i to prije prijenosa osobnih podataka u tu treću zemlju, nadzorna tijela će također imati ključnu ulogu u provedbi Opće uredbe o zaštiti podataka i pri donošenju daljnjih odluka o prijenosu u treće zemlje.

Na poziv Suda, u svrhu izbjegavanja neujednačenih odluka, ona će i nadalje surađivati s Europskim odborom za zaštitu podataka u svrhu osiguranja dosljednosti, naročito ako se moraju zabraniti prijenosi u treće zemlje.

10) Koju vrstu dodatnih mjera mogu uvesti ako koristim standardne ugovorne klauzule ili obvezujuća korporativna pravila za prijenos podataka u treće zemlje?

- ➔ Dodatne mjere koje možete predvidjeti kada je potrebno trebale bi biti pružene u pojedinačnim slučajevima, uzimajući u obzir okolnosti prijenosa i slijedom procjene zakona treće zemlje radi provjere osiguravaju li primjerenu razinu zaštite.

Sud je istaknuo da je prvenstvena odgovornost izvoznika podataka i uvoznika podataka da izvrše ovu procjenu, te da pruže potrebne dodatne mjere.

Europski odbor za zaštitu podataka trenutačno analizira presudu Suda da bi utvrdio onu vrstu dodatnih mjera koje bi se mogle pružati dodatno uz standardne ugovorne klauzule ili obvezujuća korporativna pravila, bilo da se radi o pravnim, tehničkim ili organizacijskim mjerama, za prijenos podataka u treće zemlje u kojima standardne ugovorne klauzule ili obvezujuća korporativna pravila sami po sebi neće pružiti dovoljnu razinu jamstava.

- ➔ Europski odbor za zaštitu podataka dodatno razmatra što bi te dodatne mjere mogle sadržavati te će pružiti dodatne smjernice.

11) Koristim izvršitelja obrade koji obrađuje podatke za koje sam odgovoran kao voditelj obrade podataka; kako mogu znati prenosi li taj izvršitelj obrade podatke u SAD ili u neku treću zemlju?

- ➔ Ugovor koji ste sklopili sa svojim izvršiteljem obrade u skladu s člankom 28. stavkom 3. Opće uredbe o zaštiti podataka mora sadržavati odredbu o tome jesu li prijenosi odobreni ili ne (treba imati na umu da čak i pružanje pristupa podacima iz neke treće zemlje, primjerice u administrativne svrhe, također ima učinak prijenosa podataka).
- ➔ Odobrenje također treba biti dano da bi izvršitelji obrade mogli povjeriti podizvršiteljima obrade prijenos podataka u treće zemlje. Trebate obratiti pozornost i biti pažljivi jer mnoštvo različitih

⁷ Vidjeti naročito uvodnu izjavu 145. presude Suda. U odnosu na standardne ugovorne klauzule, vidjeti članak 4. stavak (g), kao i članak 5. stavak (a) Odluke Komisije 2001/497/EZ i Prilog, Skup II. (c) Odluci Komisije 2004/915/EZ. U odnosu na obvezujuća korporativna pravila, vidjeti članak 6.3. dokumenta WP256 rev.01 (koji je potvrdio Europski odbor za zaštitu podataka), te članak 6.3. dokumenta WP257 rev. 01 (koji je potvrdio Europski odbor za zaštitu podataka).

računalnih rješenja može uključivati prijenos osobnih podataka u treću zemlju (npr. u svrhu pohrane ili održavanja).

12) Što mogu učiniti da nastavim koristiti usluge naših izvršitelja obrade ako se u ugovoru koji je potpisan u skladu s člankom 28. stavkom 3. Opće uredbe o zaštiti podataka navodi da se podatci mogu prenositi u SAD ili u neku od ostalih trećih zemalja?

- ➔ Ako se vaši podatci smiju prenositi u SAD, a ne može se pružiti nijedna od dodatnih mjera radi osiguranja da propisi SAD-a ne narušavaju u načelu istovjetnu razinu zaštite koja se pruža u EGP-u instrumentima prijenosa, niti se primjenjuju odstupanja iz članka 49. Opće uredbe o zaštiti podataka, jedino rješenje jest pregovarati o izmijenjenoj ili dodatnoj klauzuli u vašem ugovoru kojom se zabranjuje prijenos podataka u SAD. Podatci ne samo da trebaju biti pohranjeni izvan SAD-a već se njima mora i upravljati izvan SAD-a.
- ➔ Ako vaši podatci smiju biti preneseni u neku od ostalih trećih zemalja, trebate također provjeriti jesu li zakoni te treće zemlje sukladni sa zahtjevima Suda i s očekivanom razinom zaštite osobnih podataka. Ako se ne može pronaći prikladna osnova za prijenose u treću zemlju, osobni podatci ne smiju se prenositi izvan teritorija EGP-a, a sve aktivnosti obrade trebaju se odvijati u EGP-u.

Za Europski odbor za zaštitu podataka

Predsjednica

Andrea Jelinek